

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 99 (12189)

1983 чылдың апрель 29, пятница

1925 чылда үнелелеткен

Өртү 3 коп.

КОЛЛЕКТИВТИК КЕРЭЭНИ НЕПТЕРЕДИР

Чурттуң дына хай зоналарының ажил-агыйларына чыг-дынган дуржулга эвено, бригада азы отряд керээзи-биле ажилдап турар коллективтерин ажилының түңнели бедик, орулгазы болгаш каймагызы хай болур дээрзин бадыткап турар. Чүге дээрге ол коллективтерин кижигуннериниң хуу-ла сокуургалы бүдүрүлгенин сорулгазы-биле дүшкөн, оон уламандан капитал салышкыннары болгаш бүдүрүлгө фондурларын аныглаары экинчи, ажилдың алыс түңнели-биле телевидириңиң хамзаарылгазы улам күштелип турар. Күш-ажылды организастаарының бо депшигелиг аргазыңче дидим, активчи болгаш чогадыңчы азу-биле шилчириңиң чу-гулазы ында.

Кызыл районда «Нара-Хаан» совхозтун ногаа бригадасы республикада бедик дүңүт ап турар коллективтерин бира-ззын. Ында алды-алды кижигуннуг алды эвено ажилдап турар. Тамара Дамбаева Чогуунуң калуста өстүрөр эвено-зу өрткөн чылын 12 гектарын бирээзинден-не 295 центнер дүңүттү алган азы пландан ажыр 120 тонна кунустаны совхозна дүңүткөн. Технологика карталарың бузулар нити дү-жүт дээш төлөмү 7700 рубль болган. Оон авансылап алган-ны кызыл каартарга, немеле телевиди кижигун бүрүзүңге 300-тен 400 рубль чедип турган.

Бот-орулга-чарылгалык бригадалар бистин республикага тыялгандан бээр элээн үе өрткөн. Ынчалзажок олар чогуур негелдеге чедир ажилдап көрбөзүнөр. Олар ажил-агый-биле керээз бөзүн орт чарбай турганнар. Эрекей керээзлер херек кырында куустетинмес турган. Бригада керээзи чүгүлө сөөл-гү чылларда чогуур кичээлигге алдынган болгаш үр-түн-мелди бөсип эгелзэн. Амгы үеде күш-ажылды организаста-арының бо чаа аргазы ылангыя. Чар ажилында калбас-биле непертер турар. Амыл-агыйлар негелдиз ындап алганнар. Чүге дээрге «эң эвезиш чарылгалык-биле эң хай продукци-яның бүүрүр», «экономика каймагалык болуру», «мезин-лаа, кызыл-лаа болгаш сагылга-чурум дээш» көп чутула кыйгы-рылгавыстың бригада керээзи чоңка боттарың берге.

Бригада керээзи-биле бот-орулга-чарылгалык ажилдап ту-рар коллективтерин ажилдың алыс түңнели дээш үе-үелеп авансылаар анкорд-шаңналдык телевиди системасы күш-ажыл-чы коллективте кижигун бүрүзүңүң харысалгалын болгаш бот-негелдери бедиктип турар. Чижээлээрге, «Нара-Хаан» совхозта бригада керээзи-биле ажилдап турар эвеноларын кижигуннери авансыны, нити телевидири болгаш шаңналы үлөмдөр, тос аныс негелдени барындаалар турар. Ол негел-дери бүүрүлгө хамзаарылган айтырылгалаан аңгыта күш-ажылдык болгаш хой-ниитин чүрүмун сагыры, уруг-дарыгын кижигуннигиз, өг-бүлениң туңгелдиз, хой-ниити ажилыңа киригилге, бот-бодуңа дуулаажылга база көл чө-лөриңиң элзеп турар. Негелдериң хажын чок күүсеткен ки-жигун аңаш-шаңналы-даа хай, ат-алдары-даа улуг. А негелдени күүсөдип шыдаас болза, коллектив ону азыра-вас. Наа-Хеминиң «Кызыл Туң» совхозта Төмү Шегелдей-нин удуруннан бригада керээзи эвенога өөрүнүң деңгелиңе чедир ажилдаас, күш-ажылдык болгаш хой-ниитиңиң са-гылга-чурумун чамдыкта хажыда бээр кехизатор турган. Эвено кижигуннери ону сагындарып, чугаалары-даа, ол эттинмез. Оң өөрү ону эвено кижигуннундун үндүрүпкен. Ол дугайын агрономга-даа, совхозтун директоруңа-даа чар-гылаңаңырга, эвено кижигуннериңиң шитпири күштүг арт-кан.

Бригада керээзи-биле ажилдап турар коллективтиң чөвү-лели сула ажилдаан азы сагылга-чурум хажыткан кижигун ажил телевидириң-даа, шаңналың-даа кызыр, аңаа өске хем-чегер-лаа көргүзүп болур. Шаңнал, мантал тысырын база чагуур коллективтер. Коллективтиң бо болгаш өске-даа эо-голер «Күш-ажылчы коллективтер болгаш бүдүрүлгелери, албан чеперин, организациаларың эгелеп башкаарыңа оларың» ролон бедикер дугайында» ССР-ниң Хойлузунун телевидилинде кончук беш көрдүңен.

«Нара-Хаан» совхозта бо чылын база бригада керээзи-биле ажилдаар ийи эвено тургустунган: арбуз өстүрөр болгаш мал чеди бүүрер. «Тилеңге» совхозта ССР-ниң Дээди Со-вединиң депутаты Д. Дандар удуруннан механизастаттынган отряд база бригада керээзи-биле ажилдаар. Сес кижигуннуг ол коллектив ийи муң гектар шөгө тарга култураларын өстүреринге туснайлалтыңган. Республиканың мындагы брига-даларын, эвеноларын болгаш отрядтарын саны улам-на көзүлөп турар. Оларын сорулгазы каймак-даа болур болта, технологик (бүгү-ле кылыр ажилдарың долу даң-зызыңа) болгаш ажил-агыйнын удурунчулары-биле чарган керээзе хажын ажил, чамичижилгелен эгелзеш кылар-чаар материалдарга чедир чарылгалдар, ийи таламчы хүлээлгези тоза айттынган болуң. Коллективтин ажилыңа хажылып болбос удурулуга ол. Оон күүсөдизинге шыңгы контроль-ду ийи тала деңге чорудар.

Ажил-агыйларын удурунчулары бригада керээзи кол-лективтерин ажилдаарыңа таарымчалык байдалдарын бү-рүн тургузар, оларын негелдериң долу хандырар ужуру-луг. Ынчалзажок керээзи механизаторларга технологик карталар көрдүңен чүүлдерден өске чүвениң херээ чок: эр-тын кижин, эртын азы аңаа турар техника, эртын үрөзүн-даа бригада кижигуннериңиң ажил телевидириң болгаш про-дукцияңың бот-үнезинге багай салдарлык болур.

Бригада кижигуннери бүгү ажил-херекти боттары шит-пирилээр, боттары харызылар. Оларда эрге-даа улуг, хары-салга-даа улуг. Дүңүттүң бедик болуру оларнын демин ижинден дорт хамзаарыр. Бо хүннерде дүңүт дээш демисел улам калбарып турар. Үлөкөр бүтсүн, чериң дүзүлгү элери! Күш-ажылды эртеме болгаш мурунчы дуржулгага үн-дезилеп организастаарың депшигелиг аргазың дидим непертердикчилери болуңар!

Бөлүк америк эртемендерниң болгаш хой-ниити а жылдакчыларының кыйгырынга Ю. В. АНДРОПОВТУҢ харызы

Хунаду дээржилер. Космос чепсезиң хорур дуга-йында силерниң кийгиримнар космостун тайбын келер үе-зиниң дугайында шыгың са-гыш чогадыңа үнелелет-тинген-дир. Космос дегенин милитаризастарың болу-р-базы — кижигун төрелгесини мурунла туруп турар бирги ээлчегиниң айтырылгавың бирээзи-дир, мичаңаң оңу канчаар шитпирилээрден манса, Чөргө хай чүүлдер ха-чаржыр алаар.

Өлүм чепсезиң космос дегенин төлүгүзүмүң келерге айылдыг уруктарың, силер, эртемендер болгаш спешали-стер, эки билер силер. Кижигун угааның чедикшигени-ри, эртемен болгаш техникаңың шалкы депшигезиң кижигун херекти кылдыр ажилдап турарыңа бээр болурубас төлө-диз, күрүм ажилдакчылар, политиктер болгаш эртемен-дер болурубас дүгү чүдөсө-ни чогум-на ам хары кылдыр ужурулуг.

Чогум-на Совет Эвилели — космос орукту 25 чыл бу-рунгаар ажиткан чурт, космос чүгүлө тайбын сорулгаларга, кижигун төрелгесиниң чаагай чо-рулга ажилдакчылар турарыңа угулган амгы үеде күштүг болуп турар бүгү дегел-гей дугурулгаларыңа эгел-зесин болгаш кижигун болуп турарың оңаалап дем-дегээр болган ийик мен.

Бо соругаңың чогумчалык кылдыр шитпирилээр дөм космос дегениң кайдыг-лаа чепсезиң тургузарын хор-руу дугайында керээзи ча-рарың Совет Эвилелиниң са-нааларың силерге билдирер боор деп болай-дир мен. Ын-дан керээзи телевидири Каттышкан Напаллар Ор-ганизацияны 1981 чылдан август-ла кыргын бас КНО-нуң кижигуннери күрүмелер-ниң хай нуруулуңуң текто-ни ол совет санады амыда-рыкта боттарыңар космосту кижигунерге өлүмүг айыл-дык үнөр дөзү болурубас дөм

оралдакчышыңарга иле-гелдиз моондагы тургусканы ол болур ийик.

Ындыг хевирин керээзиң төлөвилелиңе хамзаарылган ажил чепсезиңиңиңиң дү-жүрүр талазы-биле комитетке АКШ-тың болгаш НАТО-нуң өске-даа чамдык күрүмелер-ниң тургусканы ужурунда а-мга чедир эгелзешкен хомад-чыг-дир. АКШ-тын стратег-ти планарында, оң иштин-де америк дээди удурулуга-ның депшигези чарлааны планарында космостуң те-риг техникаңың аныгылар-ың ролун хары-даа улам на улгаттыр турарың сөөл-гү үнөң болушчулары хер-екчелер турар-дир.

Ам шитпирилээр үе херек кырында келген-дир: бир болза, соңурулгалык күрүм-ел чугаалакчышыңар сто-луңуң артыга олурупкан, космос дегениңе кайдыг-лаа чепсезиң тургузарын хорур керээзи ажилдап кылды эгел-зээр, бир болза, боо-чепсези

Совет Эвилели-
ниң тайбынга ынак
даштыкы политика-
зы делгерезин!
Тайбынның Совет
программазын амы-
дыралга боттанды-
раалы!

(СЭКП ТК-ның Кыйгы-рыларыңдан).

РСФСР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНДА

РСФСР-ниң Дээди Сове-диниң Президиумунуң элчег-лиг хурамы апрель 27-де бо-лган.

РСФСР-ниң Дээди Сове-диниң онгу чыгышың алдыгы сессияныга республиканың 1983 чылда планын болгаш бюджетин чугаалакчы ко-роуп турган үеде Россия Фе-дерацияның Дээди Сове-диниң доктаамал комиссия-ларының болгаш депутаттары-ның киргеп сумелериң база шүгүмчүлүдиз санааларың чугаалакчы коргениң тү-нелдериң дуга йында РСФСР-ниң Министрлер Чө-вүлелиниң даргазының ора-лакчы, РСФСР-ниң Курла-лының даргазы Н. И. Маслен-никовтун дыңадың Прези-диум чугаалакчы.

Нияттел бүдүрүлгезин ил-тенисфикаларыңче, ил-тенис-фик механизмин саймун-гайжыдарыңче, чамдык адыр-ларың ажил-чорудулгазыңда четтестериң чайадырыңче, күрүмнүң, күш-ажылдык болгаш планын сагылга-чу-румун бижылгаарыңче угул-дыр РСФСР-ниң Дээди Со-вединиң доктаамал комиссия-ларының берген сумелери болгаш депутаттарың кыр-ген санааларың боттандыр-талазы-биле республиканың чааа, ССР-ниң болгаш РСФСР-ниң министр-лер, күрүм комитет-тери болгаш ведомстволары, автоном республика-ларың Министрлер Чөвү-лелиңе улус, депутаттарың кырайлар, областар, Мос-ква болгаш Ленинград хо-райлар Советтериниң күүсө-чи комитеттеринге РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиуму хүлээп алган доктаамал ай-дын дааскан.

Доктаамал комиссияларың болгаш депутаттарың сана-аларың база шүгүмчүлүдиз боттандырыңче угулган хемчегелериниң күүсөдизин үргүлчү контролдарың РСФСР-ниң Дээди Совединиң доктаамал комиссияларыңга сумелз.

Эрге-чурумуң камгалаар айтырлар талазы-биле ха-маатыларың билдирешки-нерин болгаш хомад-ла-ларын сайгарып көөр талазы-биле иштин херектер органырың аңал-чоруду-газыңа хойлу-дурмун са-гырың хандыр талазы-биле Красноярск крайын уаус депутаттарың Советтериниң ажилың дугайында айты-рың Президиумунуң хары-мыга база чугаалакчы көр-ген. Уаус депутаттарың Красноярск край Советиниң күүсөчи комитетиниң дарга-зы Н. Ф. Татарчук дыңадыг кылган.

РСФСР-ниң Дээди Сове-диниң Президиуму чугаалак-чы көргөн айтыр талазы-биле чогуур доктаамал хура-ла а-лган.

Республиканың күрүм амы-дыралың өске-даа чамдык айтырларың хуралга база чугаалакчы көргөн.

Айтырларың чугаалакчы көрүңге РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазың ораалакчы болгаш Президиум кижигун-лери, чамдык министрстволарың болгаш ведомстволарың удурунчулары кыр-и-кел.

РСФСР-ниң Дээди Сове-диниң Президиумунуң Дарга-зы М. А. Янов хурамы дарга-лың доктаамал комиссия-рың болгаш депутаттары-

Оон-биле чегелештир, эр-гелдиз чамдык органың доктаамал комиссияларың болгаш депутаттарың сана-аларың база шүгүмчүлүдиз боттандырар талазы-биле ажилдап ам-даа оожум чор-дуп, оларын күүсөдизинге угулган эрежеке чугула бүгү-ле хемчегелерин албай туурун хуралга демдегээр.

РСФСР-ниң Дээди Со-вединиң доктаамал комис-сия-рың болгаш депутаттары-

БЕРИМЧЕЗИН УЛГАТТЫРАР

Россия Федерацияның министрстволарың болгаш ведомстволарың удурун-чуларың РСФСР-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиңе апрель 27-де болган чөвүлө ху-рамыга көдө ажил-агыйн хожугудерин болгаш Ам-чег программазы боттанды-рың чамдык практиктик айтырларың талазы-биле СЭКП ТК-га апрель 18-те бо-лган чөвүлө хуралга салды-ган сорулгалары боттанды-рың хемчегелерин чугаа-лакчы көргөн.

Партияң аграр полити-казы амылдалга боттанды-рар дөм ажил өң түңө-лөри берип турарын дем-дегел. Колхозтарда болгаш совхозтарда энергия-биле ха-ндырла дыка улгаткан, че-рдерин химияастары болгаш мелiorастары шалкыны

Чөвүлө хуралга СЭКП ТК-ның Политбюро кижигун-ни кандидаты, РСФСР-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиң Дарга-зы М. С. Соломенцев чүе чугаалаан.

(СЭТА-ның корр.).

Тыва АССР-де Сүт-Хөл районунуң тургустунганын бадылаар дугайында

РСФСР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРДЫ

РСФСР-ниң Дээди Сове-диниң Президиумунуң докта-дыры бола:

Тыва АССР-ниң Дээди Со-вединиң Президиумунуң де-вискория чамдык кезепте Сүт-Хөл району админист-ративтиг түс Сүт-Хөл суур кылдыр тургусканын кыр-и-келген чурт чурунуң бузу-гар бадылаар.

РСФСР-ниң Дээди Со-вединиң Президиумунуң Дарга-зы М. ЯНОВ.

РСФСР-ниң Дээди Со-вединиң Президиумунуң Секретары Х. НЕШКОВ.

Москва. 1983 чылдың апрель 25.

Сүт-Хөл району улу депу-таттарың Алдан-Мадыр, Бора-Тайга, Сүт-Хөл, Иш-кин, Ийне болгаш Баян-Тала ко-дө Советтери кирер. Район-нуң иштин девискоры 6,5 муң дөрбөлчүн километр. Кодө ажил-агыйн ажилдакчы-шөдү 243 муң гектар, оң иш-тинде тарылга шөдү 20 муң гектар, Чурттакчы чоңу 11 муң хире кижин. Районуң де-вискория дөм турар сов-хозтар: «Алдан-Мадыр», «Сүт-Хөл», К. Маркс аттыг, «Октябрь 30 чылды».

Бистик корр.

1872 гектарын шылкы базарың, өскөсү мурман турар. «Тыва» со-хозтун Алай-Ой. Бодир-Шатта 1311 гектар шылкы базарың.

«Сүт-Хөл», «Алдан-Ма-дыр», «Хондере» совхозтар ол ажилче кирейн хожудан турарлар.

Бистик корр.

ДУРЖУЛГА СОЛУШКАН

Бистин республика-биле МАР-ның кызыгаарлашкан аймактарың аразында на-йыралды харылааларын хожугудериниң планын бу-гуу МАР-ның Уба-Нур аймак комитетиниң ийиги се-кретары Ш. Тумон-Олзий болтаан МАР-ның аймак комитетиниң партия ажил-дакчыларының делегация-ла Кызылда чедип келген. Де-легацияны составында МАР-ның аймак комитет-ниң пропаганда болгаш агит-тация кылдыңың эргелекчи-зи Д. Мунхо, информация секторунун эргелекчиңи П. Сержма, Ховд-сомонунуң пар-тком секретары Д. Дамбров.

Моол аалчылар Өвүр ра-йонуң партия организаци-яның партия-организас-тыг, идеологик болгаш полит-кижигундизге талазы-биле ажилың дуржулгазы-биле танышканнар. Чоң-Хемчик районун «Болшевик» сов-хозка чораш. Кодө ажил-агыйн хожугудериниң пар-комунуң удурунчулары стили болгаш методтары со-луургааннар.

СЭКП Тон Комитетиниң кижигунуңе кандидат, пар-тия Тыва обкомунуң бирги секретары Г. Ч. Ширшин, СЭКП обкомунуң ийиги се-кретары П. И. Краченко ун делегация кижигуннери дүүн хүлээп алган, СЭКП Тон Ко-митетиниң май болгаш июль (1982 ч.) Плену-м-нарының шитпирилээр рес-публикада күүсөдизинге Совет Эвилелиниң составыга Тываның эки тура-биле кат-

тышканыңдан бээр 60 чыл оонга белеткел дугайында беседа үезинде аалчыларга чугаалап берген.

Моолдан келген аалчылар партия-и организастыг ажилдарың методтары-биле, партия област организаци-яның шынар составы тая-рыштарың, бүдүрүлгелер коммунистерниң авангарды ролон бедилериниң, партия-и кадрлары, активни шил-жи аларың, кижигун-дизиниң болгаш ажилга таарыш-тыр тургузарың, пар-тия организациаларың уду-рунун стил, методун сай-дырагыйжыларын, күүсөдизин контролдарың болгаш тылаарың, партия үчүтү организастаарың дуржул-газы-биле танышканнар.

Республикага чоруп турар үезинде делегация кижигун-лери салгы, нияттын чепсе-ниг болгаш коммунал-амы-лар хандырылга, културга алыр чөвүлө, чогадыңчы элчилер болгаш оон-даа өске албан организациа чөвө-ринде партия организациа-ларың удурунчулары пат-риотчу, интернационалчи кижигундизинге организастаарың чамгыс аай политзу-нерин, ажил чагаа хүннери артырыңа айтырларың өөренирлер болгаш СЭКП Кы-зыл хооромунуң, СЭКП об-комунуң Политиктиг чыр-мыкшың бажыңың, рес-публиканың «Билг» ният-тел организациаың ажи-лыңың практиказы-биле таны-жарар.

Чоң-Хемчик районуң чамдык ажил-агыйлары бо чылдың чакса хову ажилда-рычче массалык-биле кирип-кеп.

Районда ниятчи-биле 19 муң 700 гектар тарылга шө-

Кызылдың дааранылга фаб-риказында Людмила Дартан-оолдун удурун чык хеп-тер даараар № 3 бригадала ууусу контроль болуңуң кижигуну Любюва Севилава бригада кижигуннери-биле

сумележиң, үндүргөн про-дукцияны шынырын доктаа-мал хынап, ажилга четтес-терин тургусуңа дөм кы-мак ажилдап турарларың бирээң.

ЧУРУКТА: (созагай тала-зы)

дүүн 5977 гектарың шы-гын базарың. Ында ам 26 гектар агрегаттары ажилдап турар.

Оң иштинде СЭКП-ниң XXII съездин аттыг совхоз-тур механизаторлары 1700, «Чыраа-Бажында» 8 агрегат-

В. КАРА-САЛДЫҢ фотоу.

Бистик корр.

МОСКВА. «Чурт болгаш кижилер» — Куба Республиканың дугайында фото-журнал дегенге чыгарып берди. Хосталга ортуулууну чонуну ажил-ижи-биле болгаш байырларды-биле, оң кайгамчык ажил-ишчилери-биле — ажилчиннары-биле, тараачыннары-биле, культуразының болгаш уран чүүлүнү аждаадылар-биле.

ЧУГААЛАЖЫП, ДЕТКИП ТУРАР

ЭРГЕЛЕРИВИС, ХУЛАЭАЛГЕЛЕРИВИС

Күш-ажылы коллективтер болгаш бугурулгалар, албан черлерин, организацияларын эргелеп башкарыптыр оларын ролун бедилер дугайында СССР-ниң Хоюлузунуң төлөөлери Тыва авторчук бугурулгалары коллективтериниң хуралында чугаалажып танышкан. Хоюну коммунист, Ада-чуртун Улуг дайынын киржикчиси Владимир Николаевич Георгиевский төлөөлери чонуну таныштыргаш, тайылбырлаан. «Иштиги курлавырларын дилеп тывары болгаш аждаадырларын, чиг-этти болгаш материалларын, энергияны база олаар туугуш иш-юрмааларын, чон болгаш камчып чаргыларын хандырагыч, чидиргелерин тайладырчыне база бугурулгаларга үрей кылмышыны бугурулгаларын, дериг-херек-седирин, машиналарын база еске-даа код фондустарын аждаадырларын ажилдажып кылдыр аждаадырларын киргери болгаш хемчеглерин боттандырып «күш-ажылы» коллективтер чорудар дээрин ук төлөөлелде айткан-дыр. Бо талазы-биле бистин эргеле-линисте, унаастотарымаста чедир кылдырмын турар чүүл-де, аэвэс эвэс деп В. Георгиевский демдегелген.

Төлөөлелди бистин коллективтин эргеле-линисте, деткип турар, мыла айттыр-ган чүүлдер чонук солу бот-гаш аждаадырлар-дыр. Төлөөлел-

де — ол делгелге таныштырып, быжыгып турар куба-совет харызааларын көргүзүп турар. Оң автору — Кубаның улуг фото-мастери Освальдо Салас.

ЧУРУКТА: фотожурналисти аждаадырларын бирээни «Фидель Кастро биле Эрнест Хемингуэй» — деп чурук.

СЭТА-ның фотохрониказы.

ФРЕЛИМО ПАРТИЯНЫҢ СЪЕЗДИЗИ

МАПУТУ. (СЭТА). «Ада-чуртту камгалаар, хондааңгай чорукту ажил эртер, социализмни тургузар!» деп лозунг-биле Мозамбиктин ажилчы чоннарының авангарды партиясы — Фрелимо партияның IV съездин бодунуң ажилын эгелээн. Чуртун аңгы-аңгы момуларын 700 хире делегаттар, делегетин коммунист-тик болгаш ажилчы партия-ларының, национал-хостал-галыг шимчээкинеринин болгаш депшичелеринин органи-зацияларын 70 аныг деле-гациялары ында олуржуп ту-рлар.

СЭПН-тин Политбюро кижигунне кандидат, ССРЭ-нин культура министри П. Н. Демичев баштаан СЭПН-ниң делегациязы ол съездин ажилында база ириктип турар.

Съездин хун айтырында — Мозамбикте партия, кү-руу болгаш ажил-аңгы тур-гузулушунун аң чугула ай-тырылары, партияның уду-тур органнын соңууру, партияның программасын болгаш уставына эскериле-лер кириери чуртун эконо-мика болгаш социал-хөгүмде-зиниң талазы-биле директивалар хүлээп алыры. Күрунениң чаа гимнинин болгаш республи-каның тутугун төлөөлелде-рин съездин делегаттары чугаалажып ивэр.

Фрелимо партияның ТН-зы-ның өчтү ивлеткел партия-ның даргазы, МУР-нуң прези-дентизи Самора Машель кыл-ган.

Р. ЛУНЕВА, Тыва авторчук эргеле-лине кадраар кидизиниң начальниги, парторганиза-ция секретари.

К. МОНГУШ.

САГЫШ САЛЫШКЫНЫҢ ХЕРЕЧИЗИ

Бугурулгаларын, албан чер-лерге организацияларын эрге-леп башкарыптыр күш-ажыл-чы коллективтерин ролун бедилер дугайында СССР-ниң Хоюлузунуң төлөөлери бүгү ажилчы чон чугаалажып көө-рү-биле үндүргенин күш-ажыл-чы коллективтер эин-биле деткеэн. Хоюлу төлөөлелди Чалаана хоорайның коллектив-тери калбаа-биле таныжып турар.

Чалаананың септелге тууду-участогунда ону байкускон-нун ийити килдир эргелекчи К. Шүңей таныштырган. Апаз коллективтин хей кижигунери олуршкан. Хуралга ажилчи-нар Кара-оол Иргит Сайын-оол Салчак олар болгаш еске-даа санал берип, төлө-вилелди бир үп-биле деткеэн.

Ишхак Хоюлу төлө-вилел районунуң үлетүр ком-бинаттын ажил-ишчилери, инженер-техниктиг аждаады-чылары база чугаалажып кө-рөн. Ону комбинаттын дирек-тору К. М. Ак-кыс ажиткаш,

АКШ БИЛЕ ИЗРАИЛЬДИҢ ӨЛҮРҮКЧҮ ЭВИЛЕЛИ

Чаш уруугау палестин хер-рожек кижигунери чурд-дундашкан чаш уруу хер-ро-жек мия куулаңга алган ту-рар. Агрессия оңтук үе-де палестин айттыр тал-лазы-биле Манатуга болгаш девишээр човулду хурал-нын эибеле-демде ол фото-журнал болу берген. Чоок-ку Чоон чун Тон Америкада муң-муң километр ырак, ми-чалдаа оларын улустарын-ның салым-хуузу адык хой чүүлдер талазы-биле домей. Рейганниң администрация-нын деткичези-биле Тель-Авив Чоок Чоон чүкте көм-бурдузду үлгелешкини-перия кылган турар, ону кы-рып олуртушун деп алаар. Тон Американы апар болза, Вашингтон дээр, Салва-дорун хангы олуртукчу до-ду-чурдунга, Никарагуа-ны тургуп кирип турар сомоса-чы дөрбечилерге шериг, сан болгаш политика талазы-биле деткичелер көргүзүп турар. Ликанга израиль аг-шериг Сабра болгаш Шатила ла-герлерге дескелерни масса-лар кырып олурган. Никара-гуагың Рампо-Гранд суурун-

Ю. В. Андроповтун «Шпи-гель» (ГФР) журналы хары-дары делегейниң хой-ниити-ниниң кичээнгейиниң төвүн-де турар. Дайынның бол-гаш тайынның айттырларын принципалдыг болгаш боттуу-биле көөрүн, адролуг халатты болдурбас дээн шик-тирлиг чүткүлдүн Совет Эпи-тели база катап бадыйкаан деп, даштык чурттарын маасалыг информация чепсе-ктери, политиктиг болгаш хой-ниити аждаадырларын, эр-теминин төлөөлелдери ботта-рынның тайылбырларында он-залап айткан. Боо-чепсекти андере бугурунниң аймаалыг оруучке кирген, америка адми-нистрациянын сарымал чок болгаш чогулгалыг эвес тур-гузу совет удурутукчу шыныгы шүтүмчүлешкан, кайы-кайы-зынга-даа аждаадыр болурунга үндүлүшүгүн чугаала-жышкынылар кылдырынга эжики ажим хевээр арттыр-ган деп демдегелеп турар.

Ю. В. Андроповтун хары-дарын Бонига болган парла-га конференцияны Германия-нын Федеративтиг Респу-бликанын чазанын тускай

Бодибүрзектин судалы ХӨЙ-НИИТИНИҢ КИЧЭЭНГЕЙИНДЕ

төлөөлелди Ю. Зухов ми-ча деп медегелген: «Хары-дарыниң утказы ГФР-ниң чазы ханызы-биле тодаргай анализеп көрүп турар. И-чалажок ГФР-ниң болгаш СССР-ниң аразында ажим-и-чи харызааларын чогулгалыг үндүлүшүгүн, ГФР-ниң кан-цлеринин Москвага аян-чору-к кылдыр баары ол харызаа-ларын быжыгдар дээринге хамаарыштыр Ю. В. Андро-повтун иделгениге ам безин байыр чедирип болур мен. Илгыр бодалдарын, иделгел-рин ГФР-ниң канцлерин СССР-ге баар аян-чоруу-биле база хот-баштыр турар».

Барыин-герман коммуни-стеринин «Унзере цайт» солуну мынчаар бижээн: «ГФР-ниң болгаш Барыин Европаның еске-даа чамдык чурттарының

девискээрине адролуг америк чаа ракеталарын экеп тургу-зарынын айымалыг урукту-рын Совет Эпители сагынд-рып турар. ССРЭ бодунуң бе-лик харысалгазын барыч-даап көрүшкөн, тайын кожа-хелбөө догунаашкынче болгаш кады аждаадырлажы-улаңган чугула саналдарын көдүргөн. Ичтанаш Совет Эпители Барыин чүктү «ор-гудуп турар» деп бадыйкаан Барыин чүктү политиктиг чамдык аждаадырларын шүтүмчүлешканын хоозун болу-турар».

ССРЭ-ниң болгаш Варшава Керээниң еске-даа чурт-тарының көдүргөн хой санал-дарына ажа чедир харынын бербени дөш Р. Рейганниң администрациянын болгаш Барыин чүктү чамдык чурт-тары Ю. В. Андропов шыгы

шүтүмчүлешкөн деп Барыин Германиянын ДПА агентств-оу демдегелген.

Ю. В. Андроповтун хары-дарын Францияның «Матэн» солуну тайылбырлашкан, мынчаар бижээн: «Москвада болгаш Парижте аразында чогулгалыг харызааларын хевээр арттырарын совет уду-ртукчу күзеп турар-дыр».

Дайынның «Ритсаус-Бюро» деп информация агентств-о-нуң дамытканы болза: «С-вет 50 хире дипломаттарын болгаш еске-даа аждаадыр-ларын Франциядан үнүп чуртуканын буртузун фла-гуз социалистерге аям комму-нистерге онааштырарын Ю. В. Андропов «Шпигель» жур-налын ээп-биле бесчачы-ның үеинде күзөгөн. Фран-цуз эрге-чатырларын ол базымын совет удурутукчу

«каржы өчүк-чөгүс-дир» деп алап болгаш он хары-салгазын Франциянын Совет Эпители-биле эки харызаа-ларын күзөгөн турар күш-терге онааштырып, код күш-тер чүгел Францияда өвсө, харын-даа он даштында база бар» деп демдегелген. Европа-да дүшкүрүлүг чорукту чамы-рылдарынын чугула бак-тору болу турар совет-фран-цуз харызааларын улам-на ажадырарын совет удурутук-чу күзеп турар-дыр».

Ядролуг боо-чепсектерге контролдуң айттырларын таллазы-биле дутурулгалыг чедип алгырыне Совет Эпи-телиниң чүткүлдүн Ю. В. Андропов база катап онзал-демегелген болгаш ССРЭ-ниң аймак чок болурунга үндү-лөш, дутурулгалыг кылды-рылган америка таламын ит-лаанынын уруктуула Женева-да чугаалажышкынынга депшигенин чок болу ту-рарын айтканы-дыр деп, АКШ-та «Лос-Анджелес таймс» солун бижээн.

(СЭТА).

ЛИССАБОН. (СЭТА). Пор-тугалияда бүгү-ниити соңгу-далар 1979 чылдан бээр эрге-чатырларын баштарып турган барыин үездиг партиянын аштырышкыны-биле доо-ула-ган. Барыин үездиг партия-лар моон мурунда республи-ка хуралына эң хой көзө болуп турган, ам ол байда-лы ишкынганнар. Социали-стер партияны 98 депутат мандаттарын ап, хой олутту-п болу турар. Португалияның Коммунист партиясы, Пор-тугалияның демократтыг шимчээкини болгаш хамаа-рышпас демократтар кирип турар чонук чангыс эи эвилел (1976) удуз чедип-кинип болган. Республикка хуралына 44 мандатты ал-ган эртер парламент чы-гышга ап турганындан 3 мандат хой.

Билаттыг түндүлдөр соо-зур-редди билдире бөр.

Социалист партиянын чигини секретари Марко Соарештин парлага конфе-ренцияны медегелген бол-за, Португалияның экономи-к болгаш саң-хө байдалы-ның партияны барымдаалап, социалистер эвэс некектиг чазан тургузарын күзөгөн

БАРЫИН ҮЗЕЛДИГЛЕР АШТЫРГАН

турар. Чуртка «социал тай-быны» тургузарын ол са-налдаан, ол чүп дөргө ажи-чан аңгы бодунуң эрге-ажы-тарын камгалаар демесден онзалыны деп турарын бил-динтир.

Соңгудаларын амыс түп-төөлери амаанында эки бидишес-даа болза, ам чам-дын түндүлүгүн үндүрүп болу дээрин Португалия-ның Коммунист партиясы-ның Чигини секретари Алваро Куниал соңгудалар түндүлүгүн хойлаштырган парлага конференцияны медегел-ген. Барги түндүл чуртту чатырып турган «де-мократтыг эвилел» коали-он, оңт союштыгы кирип турган барыин үездиг партиялар удуз аштырышкыныга та-варышкан. Ийде, социали-ст партия өмгөкчү алааш-кынар кылды турар-даа, эң хой бадыйлашкынын ап шидеаан. Уште, чоңуң чаң-гыс эи эвилел республика

хуралында бодунуң төлөөлө-чилерин санын элөөн көү-деткен.

Португалияда чүгел чазак-ты сооуру негетиниң турар эвэс, политиканы сооуру ба-за негетиниң турар дуга-йында ПКП-ниң кылган түп-төөлөрүн шындыгы соң-гудаларын түндүлдери ба-дыткаан деп, А. Куниал онза-лап демдегелген. Чоңуң ре-волюстуг чалап алышкы-ның Чигини секретари Алваро Куниал соңгудалар түндүлүгүн хойлаштырган парлага конференцияны медегел-ген. Барги түндүл чуртту чатырып турган «де-мократтыг эвилел» коали-он, оңт союштыгы кирип турган барыин үездиг партиялар удуз аштырышкыныга та-варышкан. Ийде, социали-ст партия өмгөкчү алааш-кынар кылды турар-даа, эң хой бадыйлашкынын ап шидеаан. Уште, чоңуң чаң-гыс эи эвилел республика

АКШ ХАЛДААШКЫНЫ БЕЛЕТКЕП ТУРАР

МАНАГУА. (СЭТА). Кон-тр-революциянык хөдөлө-лөшү шеригин Никарагуа-ның чаа халдаашкыны Кат-тышкан Штаттар белектер ту-рар дээрин Национал хоста-галыг сандыжову фронтунуң напонал удурутуктамын кекигуну. Никарагуаның на-ционал катан тургузушунуң чазанын удурутукчу човул-диш координатору Даниэль Ортега медегелген. Гондурас-тың Никарагуа-биле кызы-гаарлажып турар районна-рында сасосачы дөрбечиле-рин улуг күштеринин моон-неттинип турары, Никарагуа-ның чаа халдаашкыны олар-ның белектерин турары сө-лө-

гү үеде эскерткен дээрин ол дыктаган.

Рейганниң администрация-ның Никарагуага хамаары-тыр соокал чоң өчкөктөп үлгелдигер кылдыр ула-гышкыны-биле чоруп турар. Тон Америкада кризисте чай-ладыр соокал-биле Латин Американы аңгы-аңгы чурт-тарының тайын ишкынга-ларының чазыа херекке албайн турар. Вашингтонун адми-нистрацияны муруну хевээр-ле политиктиг чугаалажыш-кынардап ойталап, оң ор-нунга шериг күжүнү дуа-зы-биле хөдөлүп турар дээр-зин Д. Ортега айткан.

АКШ-тың агрессия поли-ти-

камы бистин чуртувуска аар-берге байдалды таварыш-тып турар болза-да, ника-рагуа улус кандыг-даа нота-

тр-революстуг бөлүгелеш-кыныне Никарагуанын чову-лаштырып согушкынын таварыштырган болгаш чаа интервенция шиктирлиг харым бөрүнге белеп дээр-зин ол онзалып демдегелген.

ВАШИНГТОН. АКШ-тың соңгу-чөөн 15 штаттарында келген америка ажил чок кижилерин, хой-ниитиниң аны-бүрү организацияларын, негрлер, проффелелдер, аныак-тар, херээженер организацияларын төлөөлелдериниң хой кижилер митингиз конгресс бажынын чанынга болуп эрткен (чурукта). Пентагонга ажаландырышкыны кы-зыгаар чокка көүдөдип турар, иштиги социал програм-маларын ажаландырышкыны кээрге чокка кызырып турар америк администрациянын айымалыг экономиктиг политика-зынга митингиниң кижилери шиктирлиг уураалыкка кынып илергелешкен. Чымыш килесин кижилери «Ажыдаа берир, а боо-чепсектин херээ чок!» — деп кыгы салып чорудулар.

Л. ПАХОМОВЫНЧ фотоу. СЭТА-ның фотохрониказы.

турар. Олар Гондурасга база бар. Никарагуанын шериг-ге туттурган сомосачы дөр-бечилер олар гондурас ла-герлерге америка-да, из-раиль-даа шериг човулдиле-ринин удурутуктамын беле-леткек эртерини өчөөнер.

Никарагуаның болгаш Па-лестинаның улустары, Тон Америка болгаш Чоок Чоон чун Каттышкан Штат-тары болгаш он өмөд-ериниң Израильдиң эжел-чи политиказына чин кы-лар тавары берген. Латин-америк чурттарың болгаш Палестинаны хостарының организацияны төлөөлө-чилери ол еостерин Мана-гуага дагы-дагын чугалап турганнар.

Палестин айттыр талазы-биле бо чылдын аягыга Па-рижге болуу делегет конфе-ренцияны адыга сүм-лөри човулду хуралга хү-дөөн алган. Манатуга уку-раалашкынын кырыкчы-лары Сандиову удузчу ре-волюция дозу ил-сөлд кы-тайышкынында база изер-гелеш болган Тон Амери-каның херектерин холгар-лар чоруп соокалдыр Каттышкан Штаттарда шиктирилес негес.

А. ТРУШИН, СЭТА-ның корр. Манатуга.

ШЫН

